

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy évre ————— 6 korona — fillér.
 Félévre ————— 3 " —
 Negyedévre ————— 1 " 50 "
 Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.
 Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők, (Deák-tér 19. szám.)

Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

Nyitató sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Sötét kép.

Nemzetiségi viszály nem sorvasztja belső erőnket; minden egyes lakosa e városnak büszke arra, hogy ő a magyar haza gyermeke, idegen velleitásokat száműz szívéből, a lelketlen agitátorok légvárákat ígérő hangja siket fülekre talál közöttünk, mindenki teljesíti állampolgári kötelemét, de viszont mindenki egyformán élvezi a magyar állampolgárság kedvezményeit, áldásait. Felekezeti harez sem zavarja a társadalmi összhangot, mindenik vallás erejéhez mérten a belső hitélet emelésére törekszik, a régebben szokásos szenvedélyes nyilatkozatok, gunyoros hang, szárnyra eresztett rágalom, kimentek a divatból.

A politikai ellentét sem olyan éles nálunk, mint volt a múltban. Még a választás sem zavart fel szenvedélyeket, legfeljebb azt mondhatjuk, izgalmat okozott, de már visszatértünk a rendes kerékvágásba és senkinek sem jut eszébe erre vagy arra haragudni, azért, mert kormánypárti vagy ellenzéki.

És még sincs egységes társadalmunk. Ezer és ezer kisebb kör, klikk van közöttünk. A ki az egyik körrel jól van, azt gyanus szemmel nézik a másokban, a kít az egyik körben méltányolnak, azt a másik klikkban becsümelik, a mit itt helyesnek, üdvösnek, nélkülözhetetlennek tartanak, azt ott felesleges, haszontalan, esztelen jelzővel bélyegzik. Épen emiatt valódi társadalmi életünk sincs. Lehet talán élet a kávéházakban, kisebb vendéglőkben, kétes erkölcsi értékű mulatóhelyeken, de ez inkább kinövés a társadalmi organismuson, mintsem örvedetes jelenség. Az emberek nagy részének lelkiületét absorbeálta a megélhetés, meggazdagodás vagy az élvezet vágya; idealisabb ambíció nem lelkesíti őket, nagyobb eszmék nem tudják lebilincselni. Aminő szerepük volt hajdan a vármegyéknek a nemzet politikai életében, olyan szerepet kellene játszanok ma a nagyobb városoknak hazánk kulturális életében.

Szükséges, hogy góczpontokká, fókusokká alakuljanak, a honnét a

magyar műveltség fénye, melege elhasson a világ legelrejtettebb zugába is.

Különösen a nemzetiségek lakta nagy vidék felett domináló Szatmárnak kellene az University extension, a magasabb népnevelés szolgálatába szegődni. De vannak-e izlésfejlesztő eszközeink, népismeretterjesztő intézményeink: képtáraink, gyűjteményeink, könyvtáraink, történelmünk nagy alakjait visszavárzó szobraink? Lehet-e egyáltalán nálunk tudományos, művészi vagy irodalmi életről beszélni? Pedig mily sok a képzett fő, mennyi a falaink között rejlő intellektualis erő. Ha van is egy pár könyvtárunk, nem képes, vagy nem akar versenyt haladni az újabb korrall, a kortársak tudományos vagy irodalmi eseményt jelentő műveit sem kaphatjuk meg bennök és ha vannak is elég ritkán koncertek, matinék, a melyek egyetlen symptomái a városunkban levő irodalmi és művészi érzéknek, nagyon kell vigyázni, hogy komolyabb thema vagy zene ne legyen a műsorban, mert akkor megcsappan a hallgatók száma. Városunk vezető férfiainak mindent el kell követniök, hogy a lethargiából fölrázzák a lakosságot, s így vállvetve emeljük fel városunkat abba a szerepkörbe, a mely mindenképen megilletné.

Gazdakörök szervezése a községekben.

A Magyar Gazdaszövetség legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a gazdasági társadalom szervezése s a kisgazdáknak a társadalmi működés körébe való bevonása céljából országos mozgalmat indít, mert nyilvánvaló, hogy erőteljes és egységes gazdasági közvéleményt teremteni s a gazdák kívánságának nyomatékot szerezni csak úgy lehet, ha a kisgazdák is tömörülnek s mint hatalmas és tekintélyes szervezet követelik jogos kívánságaik figyelembe vételét. Eddig a kisgazdák mint oldott kéve lézengtek s egymásnak panaszták súlyos bajaikat, de szervezkedni nem tudtak, dacára annak, hogy ők képezik az ország gerinczét, lelkét, kenyéradóját.

Ezen szervezkedést akarja most a Magyar Gazdaszövetség megindítani és előmozdítani, megbizván Meskó Pált, a Magyar Gazdaszövetség titkárát, hogy támogassa a földműve-

lő népnek azon derék barátait, kik együtt-érezve a földmivelő néppel, annak sok mindenféle baján segíteni akarnak. A szervezkedés legcélszerűbben Gazdakörök létesítése által történik. Gazdakört minden községben lehet alakítani, hol a lelkész, a tanító, vagy a jegyző, valamelyik intelligens gazda vagy értelmesebb földművelő ezen jó ügyet a földműveléssel foglalkozók jóvalta érdekében fölkarolni hajlandó. Ezen derék népbarátok forduljanak Meskó Pálhoz, a Magyar Gazdaszövetség titkárához, (lakik a f. évi márczius hó végéig Nyitrán, azontul Budapesten), kítől a gazdakör-alakítás tekintetében útbaigazítást nyerhetnek. A gazdakörök feladata: a község és a tagok összes gazdasági érdekeinek előmozdítása, mezőgazdasági ismeretek terjesztése, tenyészállatok beszerzése, hatósági intézkedések, rendeletek, községi és iskolai ügyek megbeszélése, a jótékonykodás és felebaráti szeretet fejlesztése, gazdasági szükségletek közös beszerzése, termények közös értékesítése, a hazai ipar, különösen a helyi iparosok támogatása, előnyös kölcsönügyletek közvetítése, közbenjárás terhes adósságok konvertálásánál, a szövetkezés előnyeinek ismertetése, olvasóköri és könyvtár létesítése, szóval a község lakói összes anyagi, erkölcsi és szellemi igényeinek kielégítése.

Minden gazdakör tagjává lesz a Magyar Gazdaszövetségnek, összekötötést tart fenn a vármegye gazdasági egyesületével s kívánságait ezek útján a legfelsőbb hatóságok előtt is nyomatékkal tolmácsolhatja. A Magyar Gazdaszövetség támogatja a gazdakörököt könyvtáraik berendezésénél, közbenjár a tekintetben, hogy a lapokat kedvezményes árban kapják, gondoskodik szakemberekről, kik a gazdakörben gazdasági és társadalmi kérdésekről előadásokat tartanak, gondoskodik vidékenkint megbízható szaktanácsadókról, kik a gazdakörök tagjainak a hét bizonyos meghatározott napjain, adó, katonai, telekkönyvi, peres, hitelművelési s más ügyekben útbaigazítással szolgálnak.

Alapszabály-tervezetet mindenkinek készséggel küld Meskó Pál, a Magyar Gazdaszövetség titkára, (lakik: márczius hó végéig Nyitrán, azontul Budapesten).

Mikes Kelemen.

Irtá: Orosz Atajos.

Emlékezzünk régiokról!

Az 1794 ik esztendő végzetes és szomorú emlékű hazánk politikai történelmében, mert a Martinovics-féle összeesküvés felfedeztetével a szabad eszmékért rajongó férfiak

Tényleg csak

INGLIK JÓZSEF szabó-tizletében szerezhettek be **hazai gyártmányu** gyajju-szövetből csinosan kiállított, **legjobb szabásu tavaszi felöltőinket** és **öltönyeinket**, hol **papi öltönyök** és **reverendák** a legszebb kivitelben készülnek. — Készít **sikkes szabásu mindennemű egyenruhákat**, raktáron tart mindennemű egyenruházati cikkekét. Szatmár, Deák-tér, Városház épület.

Bercsényiek vettek magukhoz s hoztak Törökországba. Kőszeghy Zsuzsika nem volt szép lány, „a kis Zsuzsinak igen fősvényen osztogatták a szépséget“ s Mikest inkább az ő jó tulajdonságai vonzották: rendszeretete becsületérzése, jó szive és kedélyessége. Mikes is kellemes társalgó volt, sok kedélyes órát töltött Zsuzsika társaságában, viszonyuk mind bensőbbé vált s Mikes már azt a reményt táplálta keblében, hogy Zsuzsikával boldog családi életet fog alapítani. Nem úgy történt. Berecsényiné meghalt s az öreg gróf Zsuzsikát kínálta meg a kezével és Zsuzsika — elfogadta.

Mikes jól látja, hogy az okosság ezt parancsolta a leánynak, mert a gróf oldalán jobban van biztosítva a jövője, azért még is faj neki, hogy szép ábrádjai szétfoszlottak, s néje előtt szeliden megrója Zsuzsit, hogy a grófi titulusért tőle elfordult. Berecsényi két év múlva meghalt s Mikes szíveben új remény kelt; „ismerek olyat“, írja néjének, „a ki Zsuzsival le akarja mar is tétetni a feketét, de nem akarja. Nem tudhatom az okát, noha azt tudom, hogy még leány korában is szerették egymást. Attól van-e, hogy a grófné titlust nem akarja letenni, vagy attól, hogy a leánynek nem igen villog ládájában az arany? De elég az, hogy nincsen kedve hozzá; noha a szeretet megvagyon“ Hiába volt minden kérés, minden marasztás! Zsuzsi készülődik, hogy elmenjen. Mikes megírja néjének, hogy a hideglelésből a káposztalé ivásával gyógyította ki magát s aztán így folytatja: „De már most nagyobb hidegleléstől félek, a mely nagyobb lesz az elsőnél, és a melyet egy hordó káposztalé sem gyógyíthat meg; mert három vagy négy nap után Zsuzsi Lengyelország felé indul. Meglátom-e valaha vagy sem? Isten tudja“.

Az így teljesen árvaságra jutott Mikes annál melegebb szeretettel gondol most hazájára s a lelkében eddig elfojtott honvágy annál nagyobb erővel tör elő. Míg a fejedelem élt, tudta, hogy mert sorsát az övéhez kötötte, neki itt kell maradnia, de azért felmerül lelkében a „tündérhaza“ képe s szívét ilyenkor heves sóvárgás fogja el. „Jobban szerettem volna káposztalé lenni Erdélyben, mintsem kávét ivó findsája a török szultánnak“. „Nehéz Zágón nélkül ellenni“. „Ugy szerettem már Rodostót, hogy el nem felejtetem Zágont“; így sóhajt fel olykor-olykor.

Majd alkalom kínálkozik a hazába menetelre. A fejedelem halála után idősebb fiú József jó Törökországba, a szultán elismeri Erdély fejedelmének s egyúttal megbizta, hogy Erdélyben s Magyarországon felkelést szervezzen. Meg is indulnak. Ily körülmények között azonban nem vágyik Mikes a rég óhajtott hazát látni. A honvágyat legyőzi a honszeretet. Mi is lenne az eredménye ennek a vállalatnak, a melyet ő keserű gunnyal több ízben komédiának nevez? Az, hogy a szeretett hazát, zavar, vérontás és pusztítás rontaná meg. Nem kívánja, hogy az otthon valók közül bárki is csatlakozzék a sereghez, sőt hálát ad az Istennek, hogy „egy valamirevaló sem jött hozzájuk“ s, hogy megotalmazza édes hazánkat a rablástól; s mikor az expedíciót leszerelik, egészen megkönnyebbülve sóhajt fel: „Már most bizvást elmondhatjuk, hogy vége a komédiának és a théátrumról becsületesen leszállítanak“.

De ha nem mehetett s ilyen módon nem is óhajtott a hazába bemenni, édes-bus érzés tölti el lelkét, mikor annak csak közelében is lehetett. Mikor Nikápolynál megpillantotta a Dunába szakadó Olt vizét, „azt sem láthatta sóhajtás nélkül, mert az édes hazából foly ki, a honnét 31 esztendővel fogva volt kirekesztve.“ Majd megelégszik avval is, hogy ha bár Erdélyt meg nem láthatja is, de a köpönyegit meglátja, mert az erdélyi havasok mellett mennek el. Mikor e havasokat megpillantja, keserves sóhajtások szakadnak fel lelkéből. „Örömet bementem volna Zágónba, de az Ur befödözte előttem az oda vivő utakat.“

1740 ben meghalt III. Károly, magyar király s Mikes ekkor így sóhajt fel: „Az ő törvényben, a kik levelezett (számkivetettek) voltak, visszamehettek a főpap halála

után — hát mi várhatjuk azt? Erre a hirre százféle gondolatok jönnek eszembe; detalán egyikem leszen úgy, amint gondolom. Azért hagyjuk arra a nagy eselédés gazdára.“ Megkísérti, ha sikerülne hazájába visszatérnie, édes anyja s rokonai közbenjárásával folyamodik is az engedélyért Mária Teréziához. A válasz — rideg elutasítás volt. Ex Turcia nulla redemptio! Az elutasítás rosszul esik neki, de belenyugszik. „Tartozunk meghálalni a királynénak hazánkbeli való kirekesztésünket, mivel ott az élet fogyatkozatására több ok van. Itt sincs bajunk se tisztartóval, se számvetővel. A perlekedésben a fejünk nem fáj. A kvártélyos nem nyomorgat. A jószág szerzésén vagy elvesztésén nem törődünk. A más sorsát, tisztességét, előmenetelét, udvartartását sem irigyeljük. Gondolom, hogy más sem irigyli a mieinket“ így ír keserű lemondással, megadással.

Bámulatos Mikes lelkének erélye, kedélyének rugékonysága, a melyet az ő nyomorúság helyzete soha sem bír megtörni, s az a kedves, derült humor, a melylyel ő a világ dolgait, s főképp saját sorsát felfogja és elöadja. — A tárgyakat és személyeket a maga humoros felfogásában mutatja be, s mikor boszankodnia, haragudnia vagy bánkódnia kellene, egy jóízű, tréfás vagy csipős megjegyzéssel könnyít magán, — azok közé tartozik, a kiktől ő maga mondja: „látunk olyanokat, a kik, ha szükölködnek is, de az elméjük helyben lévén, mindenkor vidámak és jókedvűek“.

Az asszonyokról nem egyszer nyilatkozik; a mondásait jó megjegyezni: „Soha sem kell egy asszonyt dicsérni más asszony előtt, mert az nem esik jó ízűn“.

„As asszonyokat vagy dicsérni kell, vagy semmit sem kell felülök mondani“. Gavalléros felfogás, vajha az asszonyok is viszont így gondolkoznának a férfiakról! Az erdélyi asszonyok iránt azonban elfogult s ezeket mindig a magyarországiak felibe helyezi. „Lássuk pl. egy hatalmas bókját: „Mikor Magyarországon fogyatkozás van a napban, csak egy erdélyi asszonyt vigyenek oda, annak szépsége elég fényességet ad“. — Csipős megjegyzéseket tesz a törökökről, „a ki örömet megbékélik, ha megverik; a németre is: Egy töröknek német rabja volt, de senki sem akarta megvenni, végre haragjában egy findsa kávét. „Ilyen olesó itt a császármadár! jegyzi meg gúnyosan Mikes. Az ügyvédek is kapnak tőle egy kis borsot: „Nem az-e egy prókátornak a hivatalja, hogy tudja keresni a maga hasznát? hogy mindenik résztől vegyen ajándékot és egyiknek se szolgáljon. Néjének egy találos kérdést ad fel, hogy mi különbség van a penitencia és a házasság szentsége közt s ő így fejt meg: a penitencia szánással, bánással kezdődik, de a vége örömmel válik, a házasság pedig örömmel kezdődik, de szánással végződik.“

A maga szegénységével is nem egyszer eltréfálkozik: „A házam négy kőfalból áll, azon egy fatáblás ablak, azon a szél mind széllyire, mind hosszában bejöhet; ha pedig papirossal becsinálom, az egerek és a patkányok a papirost vacsorájukon elköltik.“ „A házamban se szék, se asztal nem alkalmazkodik. Micsoda szép állapot, mikor el lehet lenniannyi sok házi eszköz nélkül! De azzal vigasztalja magát, hogy a többi bujdosónak még olyan lakása sincs, meg azzal, hogy „a kinek sokja van, a gondja is nagyobb.“ A szobáját egy cseréptálcában való kevés szén melegíti s ez bizony gyenge fűtés, nem csoda, ha ilyenkor nincs kedve hozzá levelet írni, de tréfára fordítja a dolgot s azt mondja: „Hirt nem írhatott, mert olyan hidegek járnak, hogy a hírek is megfagytak.“ Majd tavasszal így ír: „Már ezután lehet híreket írni, mert mind a házam melegebb, mind pedig a hírek megolvadtak.“ Miskor is tréfálkozva panaszkodik a hidegre, de mivel fát ritkán és drágán lehet kapni, a mi keveset kaphat, azt a konyhára adja, mert „inkább fázik, mintsem jól ne lakják.“

Néha, de csak egy pillanatra elnyomja a busulás, de egyet legyint jó kedvének szárnyával s már ismét fennsapong a tréfálkozás verőfényes levegőjében. Érdekes fel-

jegyezni az ilyen elborult pillanatban tett nyilatkozatait, a melyekben a keserű humor szólal meg. „A nagy vigasságban csak sóhajtunk s olyan jó kedvünk van, hogy majd meghalunk bünkban“. „Annyit sóhajtottam már, hogy úgy tetszik, másféle áert nem veszek be, csak mindenkor a magam sóhajtását“. Arról, hogy a fejedelemasszony halála miatt fekete ruhában járnak, így ír: „Amicsoda állapotban vagyunk, a bizonyos, hogy hozzánk illik a gyász, ha szinte senki haláláért nem viselnők is“. „Itt töltjük az időt, amint lehet szegény bujdosóktól, hol szomoruan, hol kedvetlenül.“ De nem állandó vendége a bú, akár mennyi oka volna is az elkeseredésre, mert vigasztalan és bizonytalan az állapotjuk: „Itt semmi bizonyosabb dolgot magának nem ígérhet senki, mint azt, hogy bizonytalan az állapotja“, de jó barátja, a remény, soha el nem hagyja, ez óvja a csüggedéstől:

„A nyomorúságban lévőek nem félhetnek Semmitől, de sőt még mindent remélhetnek.“

Kedélyének ez az elpusztíthatatlansága koránt sem felületes, könnyű gondolkodásnak az eredménye; mély vallásosságából táplálkozik az, a mely az Isten akaratján való megnyugvást tartja a legfőbb életfilozófiának. S mivel ő ezt bensőleg érzi életének vezér elvévé tette, azért nem zúgolódik, azért viseli nyugodt lélekkel sorsának viszontagságait, helyzetének nyomorúságát, e vallásos gondolat az üdítő forrása az ő kedélye frissességének, lelke törhetetlenségének. Alig van eszme, a melyet annyiszor fejezne ki, a melyre mindig visszatérne, mint az, hogy „az Isten akaratjára kell hadni magunkat, hadd vezérelje itt is dolgunkat“. Mert ez az ő lelki életének gócpontja, ebből indulnak ki annak sugarai, mint középpontból. — „Azért vagyunk keresztények, hogy bizunk“ s a bizalma erős, mert sorsukban nemcsak azt látja meg, a mi elszomorító, hanem azt is, a miben az Isten jósága nyilvánul: „egyik kezével eltakarja előttünk Erdélyt, a másikával táplál.“ „S jobb volna-e Erdélyben az Isten, mint itt“ kérdi önmagától „nem — mindenütt egy arányu az ő jósága“. S még ha büntet is, áldanunk kell őt „és meg kell csókolni a vesszőt, amelylyel ostoroz“, mert „érdemlünk-e egyebet“. Még a mikor látása homályosulni kezd s vakság fenyegeti, akkor is így kiált fel: „áldassék Isten szent neve érette.“ Gyakran emlegeti Mikes azt a török mondást, hogy az Isten különböző helyeken egy-egy rakás kenyéret hintett el mindenki számára, s az embernek oda kell menni, ahol a rakás kenyér van s addig ott maradnia, a mig azt el nem fogyasztja. Így rendeli ki az Isten az ember mindennapi eledelét, „mert a ki a fogat adja, enünk is ad“.

Ilyen hangulatok között, ilyen sorsban éldegélt Mikes Kelemen. A fejedelmet 26 évvel élve tul. A bujdosók közül az egyik a másik után dőlt ki, míg oly kevesen maradtak „hogy egy szilvafa árnyékában is elfértek.“ 1758-ban Mikes egymaga maradt azokból, a kik a fejedelemmel együtt jöttek ki, vele kibujdosott társai a föld alatt pihentek, de szellemüket, főként a dicső fejedelmét Mikes ott érezte maga körül az egykor diszes sétatert susogó lombjai közt, a Márvány-tenger morajló partján, a hol bánatos egyhangúságban élte utolsó napjait, 1761-ben bekövetkezett haláláig. Ott zsongottak szívében e gondolatok, a melyeket a költő mintha szíve legmélyéről vett volna ki:

Egyedül hallgatom tenger mormolását,
Tenger habja felett futó szél zugását,
Egyedül, egyedül
A bujdosók közül
Nagy Törökországban! . . .

Ha csak itt nem lebeg sirjában nyugovó
Rákóczi nagy lelke, az eget csapkodó
Tenger haragjában. (Lévay I.)

Csaknem másfél száz éve annak, hogy Mikes a sirjában pihen; az az, hogy ott nem pihenhetett békében, a hányattatás és bujdosás még halálában is üldözte. A temető halottjait 1830-ban kiásták s a csontmaradványokat egy másik temetőben közös sirban helyezték el. Idegenek tetemeivel elvegyülve

jeltelen sirban idegen földön nyugosznak haldandó részei. Szelleme azonban visszatér a hazába, műveiben, visszanyerte az elvesztett honosságot s elvegyült a mi szellemünkkel, mert lelkünknek részévé vált. Ma is közöttünk él!

Hirek.

A pápai jubileum. A Szatmáregyházmegei Irodalmi kör közelebb tartott választmányi gyűlésén elhatározta, hogy Ő szentsége jubileuma alkalmából márczius 2-án este 6 órakor a Czeczil-egylet hangversenytermében jubiláris ünnepséget rendez. A műsort egy férfi kar vezeti be, *Mondik* Endre és *Ekkel* Lajos duettet adnak elő, *Papp* Gizella kisasszony egy énekszámvaló részvétellel kéri fel, ugyszintén *Oross* Alajos főgymn. tanár, *kit Méder* Mihály karmester kísér zongorán. *Bagossy* Bertalan és dr. *Kováts* Gyula alkalmoszerű szabad előadást tartanak.

Hám örökében. A püspök ur *Forgách* János munkácsi prépost-plebánoshoz intézett levelében tizenkétezer koronát ajánlott fel az új templom építéséhez, egyúttal reményét fejezte ki, hogy a terv már ez évben megvalósítható lesz. Ezzel kapcsolatosan megemlítjük, hogy az eddigi gyűjtés 9456 koronát tesz ki. Ujabbban a perselyben begyűlt 21 k. 44 fill., egy ur közszolgálati keresetéből felajánlott 15 k., *Hoffmann* Antal ur adományából 50 k. folyt be.

Aranymisés főpap. Márczius 21-én lesz 50-ik éve *Pável* Mihály nagyváradai gör. kath. püspök pappá szenteltetésének. A nagyváradai egyházmegye papsága szeretett főpásztora félszázados papi jubileumára nagy előkészületeket tett, hogy a köztisztelőben álló főpásztort minél impozánsabbul ünnepeljék.

Új főügyész. Ő felsége a király *Galba* Lajos kir. törvényszéki elnököt a pécsi főügyészséghez főügyésznek nevezte ki. *Galba* távozása veszteség városunk társadalmára és törvényszékünkre egyaránt. Finom modorával, szeretetreméltó egyéniségével komoly, terhes, sokszor lelketlő bírói kötelemének teljesítése közben is mindig eltalálta a helyes irányt, mely a közönség szívéhez vezet. A társadalomban ember, hivatalában szigorú tisztviselő volt. Amott tudta, hogy vezérszerep várakozik a bírói kar vezérére, azért alig volt társadalmi összejövetel, ahol *Galba* és családja hiányzott volna, emitt mint hivatalfőnök tisztviselőtársainak nem zsarnoka, hanem atyja kívánt lenni. Ezért szerette minden alantas közeg, ezért közeledett hozzá a nemes lelkeket méltán megillető tisztelettel. Az egész város őszintén sajnálja távozását.

A bíróság köréből. Ő felsége a király *Both* Miklós beregszászi ítélőtáblai czímmel és jelleggel felruházott kir. törvényszéki bírót a kassai kir. ítélőtáblához bírónak, dr. *Böszörményi* József beregszászi kir. ügyészt pedig a debreczeni főügyészséghez főügyészi helyettesnek nevezte ki.

Áthelyezett járásbíró. Ő felsége a király *Székely* Sándor szinyérváraljai kir. járásbírónak saját kérelmére megengedte, hogy törvényszéki bírói minőségben a nyíregyházi kir. törvényszékhez helyeztessék át.

Esküvő. *Márczy* Alfonz pécsi pénzügyig számviszt a napokban esküdtü örök hűséget *Szalay* Lőrincz beregszászi pénzügyi számtanácsos leányának, *Aranka* kisasszonynak.

Jótékonyág. Dr. *Lessenyey* F. kanonok tiszta-ujlaki róm. kath. templom előtti diszes vasrácsu kerítés fedezésére 400 koronát adományozott. E nagylelkűleg felajánlott adományért hívei nevében is hálás köszönetet mond dr. *Buza* Sándor, plebános.

Városi ügyek. Vármegyénk főispánja gróf *Hugonnay* Béla több napon át tartott vizsgálat után hivatali szabálytalanságok miatt dr. *Korbay* Károly városi főkapitányt és *Soós* János rendőrfogalmazót állásuktól felfüggesztette s a fegyelmi eljárás befejeztéig főkapitánynak *Tankóczy* Gyula tanácsjegyzőt helyettesítette. Ugy *Korbay* főkapitány, mint *Soós* rendőrfogalmazó megfellebbezték a főispán határozatát.

A miniszter köszönete. A vallás- és közokt. ügyi miniszter *Vanke* József nyug. kegyesrendi tanárnak s tiszteletbeli kormánytanácsosnak a nagykarolyi kath. főgymnasiumnak adományozott értékes gyűjteményért köszönetét nyilvánította.

Gyászhir. Özv. *Tombory* Józsefné; szül. *Nedeczky* Zsuzsanna e hó 14-én, életének 75-ik, özvegyiségének 25-ik évében éjjeli 1 1/2 órakor elhunyt. A boldogult édes anyja *Tombory* Virgil vasuti ellenőrnek. — *Ginál* Pál nagymajtényi tanító, a helybeli kir. kath. tanítóképző intézetnek volt jeles növendéke tegnap reggel, életének 22-ik évében Nagy-Majtényban elhunyt. Temetése ma délután lesz.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter dr. *Viski* Sándor joggyakornokot, *Viski* Károly kir. táblai bíró fiát a debreczeni törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

Választás. A hegyközség választmánya szombatot tartott ülésén elnökévé dr. *Léhoczky* Jámot, alelnökévé *Bakó* Lajost nagy lelkesedéssel megválasztotta.

A direktor jutalomjátéka. *Szilágyi* Dezső, színházunk ügyes igazgatójának jutalomjátékára megkezdődtek az előkészületek. *Hoffmann* meséit választotta darabjául, melynek szépsége bizonyára ismeretesek műpártoló közönségünk előtt. Az igazgató felkérése folytán a dalegyesület fog közreműködni az előadásban, melyet — azt hisszük — nem is szükséges a közönség pártfogásába ajánlani, mert *Szilágyi* mint művész iránt is oly általános az elismerés, hogy jutalomjátéka minden bizonynyal telt házat fog összehozni.

Ügyészségi megbízott. Az igazságügyminiszter *Bagothay* Károly halmi-i járási szolgabíró a helybeli kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottul rendelte ki.

Anyakönyvi kinevezések. A belügyminiszter vármegyénkben a király-daróczi anyakönyvi kerületbe *Német* Sándor tanítót, a szakaszi anyakönyvi kerületbe *Bolkis* János jegyzőt irnokot, a pribékfalvi anyakönyvi kerületbe *Weisner* Károly jegyzőt irnokot anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

Eljegyzés. *Szaizer* János vasuti hivatalnok hushagyó kedden tartotta eljegyzését *Firnstall* Károly helybeli polgártársunk leányával, *Jolán* kisasszonnyal.

Viszavont petíció. A csengeri kerületben megválasztott *Luby* Béla választása ellen az ellenpárt petícióval élt, a kir. kuria e hó 24-re már ki is tűzte a tárgyalást. A petíciót azonban időközben visszavonták, így a további eljárás be lett szüntetve.

Jutalomjáték. *Csáky* Ferencz szintársulatunk szép hangú és kiváló baritonistája és kiváló tehetségű előadó művésze jutalomjátékául *Berczik* Árpád „Paraszt kisasszony” cz. rendkívül hatásos népsziműve kerül színre f. hó 25-én. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe ez estét.

Amerikai pénzküldő. *Medveczky* Gyula Mac.-Keesporti lelkész, a híveit megillető pénzküldemények elintézésére és jogügyeik rendezésére hatós gi engedelmet nyert, mely szerint hivatva van ezután a hívők vagyoni érdekeit, mint lelkész a legjobb meggyőződése szerint védelmezni és vagyonának legjobb megóvására törekedni a Magyarországra történő pénzküldeményeknél.

Nagy idők tanuja. *Bodó* Alajos nagykarolyi lakos, háztulajdonos, 1848—49-iki honvéd-százados a napokban élte 76-ik évében elhunyt. A megboldogult is azok közzé a nagyidők tanui közzé tartozott, a kiknek diés sora napról-napra fogy. Végig küzdötte az egész szabadságharcot s Budavár bevételénél is ott volt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe.

Tisza Ujlakon f. évi febrnár hó 9-én áldotta meg *Szabó* Jácint, nagyszöllősi sz. ferenczrendi házfőnök hatásos alkalmi sz. beszéd után azon *keresztuti sz. képeket*, melyeket a hívők közül többen 230 koronáért szereztek be Budapestről, melyek a kath. templom két oldalfalán lettek alkalmasan elhelyezve. Az adományozók nevei: *Devics* István, m. kir. sőtárnok, *Timár* Zsigmond, m. kir. sőtárnok, *Roykó* Viktorné, Özv. *Róth* Ignáczné, özv. *Beregi* Antalné; özv. *Klucsárszki* Istvánné, özv. *Katona* Józsefné, *Simon* Antal, *Oláh* József, *Ilosvay* Ferdinánd és Kálmán. *Vass* Mihály és Károly, *Szabó* Sándorné, *Böske* Lajos, *Kassay* Ilona k. a. és *Pekly* Ferencz.

Jutalomjáték. *Halmay* Cornélia szintársulatunk jeles művésznője szombaton folyó hó 22-én veszi jutalomjátékát, mely alkalommal „Fokról-fokra” cz. énekes életkép kerül színre. Olvasóink jóindulatába ajánljuk az erre igen méltó jutalmazandót.

Előmunkálati engedély. A kereskedelem-ügyi miniszter *Szatmárnémeti* sz. kir. város közönségének a m. kir. államvasutak debreczen—királyházai vonalán fekvő Szatmár-gözfürész megállóhelytől Vetés, Óvári, Csenger, Pátyod, Poresalma, Ökörítő, Győrtelek, Kis- és Nagy-Kocsord községek irányában a nyíregyháza—mátészalkai helyi érdekű vasut Mátészalka állomásáig vezetendő rendes vágányu gőzmozdonyu helyi érdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

Itélet egy reverzális miatt. A tiszáninnen; ref. egyházkerületi bíróság időszaki tanácsa január 30-án ítelt *Csatáry* János mező-csáthi ev. ref. kántor fegyelmi ügyében. *Csatáry* római katolikus nővel lépett házasságra, s a római kath. egyház javára a születendő gyermekek vallására nézve reverzalist adott. A kerületi bíróság *Lévay* József előadása alapján, szemben a kerület ügyészenek *Bizony* Ákosnak véleményével, az alsó-borsodi egyházmegye itéletét lényegében helybenhagyta, s a kántort arra ítélte, hogy egy magyarországi ref. egyházban sem viselhet többé kántori vagy tanítói állást.

Póda Endre életéből. Sopron nagynevű elhunyt plebánosának, Póda Endre pápai prelátusnak elhunyt alkalmából a „Dunántuli Hírlap” főleveleniti Póda plebánosá történt választásának történetét, melyet a következőkben közlünk: Sopron városában a város illetve ennek közgyűlése gyakorolta a plebánosválasztási jogot. Mikor a boldogult Póda elődje: *Rách* a városplebánosi állást a nagy prépostsággal cserélte föl, a soproni városi plebánia megüresedett. A jelöltben: Póda Endre személyében egyszerre megegyezett a közvélemény, de nem egyezett meg a városi képviselőtestület a plebánosválasztás gyakorlására nézve. Mindenki be akart folyni a kath. plebánosság választására. A közgyűlés katolikus tagjai azt erősítették, hogy e jog kizárólag csak őket illeti, a méltányosságot nem is említve, amely szerint ők sem folynak be a másvallásu lelkészek választásába, az ő plebánosuk megválasztásába se szóljanak tehát mások. Erre a beszédre azonban a közgyűlés többsége nem hallgatott és 1876. év derekán közgyűlési határozatban kimondták, hogy „a katolikus plebános választására minden bizottsági tag, bármely vallásu legyen is, jogosított.” E határozatot a közgyűlés katolikus tagjai megfellebbezték. A miniszteri döntés elé nemcsak Sopron városa, hanem az egész ország jogászvilága feszült érdeklődéssel nézett. Tudták ugyan, hogy 1818-ik évi május 27-én egy királyi ultimatium már e kérdésben döntött, még pedig a

katholikusok javára, de sokan azt hitték, hogy a régi gondolkodásmód e téren is megváltozott. A miniszteri döntés 1876-ik évi október 5-én, 19.185 szám alatt látott napvilágot, mely Sopron város törvényhatósági bizottságának említett határozatát megsemmisítette és kimondta, hogy a katolikus plebánus megválasztásának joga a városi közgyűlésnek csak katolikus tagjait illeti meg. E nagyjelentőségű döntés nemcsak esetleg fűződik Póda nevéhez, hanem övé az érdem is, hogy a nevezetes közgyűlési határozat a katolikusokat — a katolikus konvent keretében — már ekkor szervezve találta.

A matiné. A Kölcsey-kör által a múlt vasárnap rendezett előadás ismét szép közönséget vonzott a közgyűlés termébe. A felolvasó dr. Fejes István volt, kit nagy élvezettel hallgattak a jelenvoltak és érdeme szerint lelkesen magtapsoltak. A honvéd zenekar is nagy virtuozitással játszott.

A bankett. A dalárda új vezetői által a múlt csütörtökön este rendezett fényes bankett kedves emlékeket hagyott az egyesület tagjainak lelkében. Jó kedély és emelkedett hangulat dominálták a tért, a szellemes felköszöntőknek se vége, se hossza nem volt.

Államsegély. A munkácségházmegye kormányzata alatt álló lelkészek illetményei javítására a közoktatásügyi m. kir. miniszter 9550 K-át küldött az egyházmegye kormányához, mely összegből 53 lelkész fog segílyt nyerni.

Elszerződött színészek. Szintársulatunk tagjai közül Barna Jolánt Balla Kálmán győri igazgató, Szenger G. karmestert Micsey F. György az erdélyi ker. igazgatója szerződtette virágvasárnap-tól társulatához. Krémer Sándor a szatmári színház új igazgatója Harkányi Gizellát, Kunhegyi Miklós székesfehérvári igazgató Pálffy Ninát, Somogyi Károly nagyváradi igazgató H. Novák Irént, Kövessy Albert kecskeméti igazgató Érczkövy Károlyt szerződtette. Kitka Katona Ernő a Rakosi színésziskola végzett növendéke pedig Megyeri Dezsőhöz a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatójához szerződött.

Szent Antal perselye. A felső-bányai róm. kath. templomban levő Szent Antal-perselyből a múlt héten 84 korona vétetett ki, mely összeg időközönként az ottani szegények között osztatik szét. A hívek vallásos buzgóságát a Szent Antal iránti nagy tiszteletét tanúsítja a jótékony adomány.

Körelem. Az Eötvös-alap (Orsz. tanítói Segélyegyesület) tagdíjai márczius hónapban esedékesek. Szeretettel kérem a „Szatmár-ugocsa megyei r. k. Tanítóegylet” azon tagjait, kik az Eötvös-alapnak is tagjai, sziveskednének a f. évre szóló tagdíjukat — 3 k. — Schmidt Albin urhoz, egyesületi pénztárhoz Budapestre — VII. Wesselényi-utca 44. sz. — a jelzett időben beküldeni. Mader Mihály, a „Szatmár-ugocsa megyei r. k. Tanítóegylet” alelnöke.

Kincstári lovak kiadása. Városunkban márczius 1-én 52 darab kincstári ló a 15-ik huszárezred állományából magánhasználatra kiadatik. A vállalkozók a lovak átvételé végett a cs. és kir. 14-ik huszárezred pótkeret parancsnokságához Nyiregyházára folyamodjanak, minthogy e lovak kiadását ezen parancsnokság eszközli.

Mulatság. Hogy melyik bál rendezőbizottság milyen legény a gáton, akkor lehet csak igazán megmutatni, a mikor olyan nyul farknyi a farsang, mint az idén. Egerszerű tánczvizalmat rendezni, — csekély fáradság és a nyereség vagy veszteség üzletviszonyainak esélyein kívül itt mi sem dominálja a helyzetet. Hanem egy sikerült műkedvelői előadással fűszerezett tánczvizalmat rendezni, a hol az erkölcsi siker az anyagiak felett áll és a hol a papák a butykoson, a mamák a petrezselyemi raktározáson kívül remek színi előadásokban is gyönyörködhetnek, ez már aztán számottevő

cselekedet. Ilyen műkedvelői előadással egybekötött tánczvizalmat rendezett a „Színerváraljai Kath. Legényegylet” f. hó 9-én Színerváralján, a Korona-szálló nagy termében. Az előadásnak 1/2 8 óraker kellett volna megkezdődnie, de a határidő után is folyton özönlő vendégserög miatt, az előadás megkezdésének késleltetése vált szükségessé. Pontban 8 óraker a nagy számú vendégserög meleg érdeklődése kíséretében léptek színpadra a derék műkedvelők. Először „A szegénylős” cz. 3 felvonásos vígjáték (angolból ford. Csiky G.) került színre. Kiváló sikert ért el e darabban Bányász Zsigmond, a ki a *Blushington fiatal földbírtokos* szerepét adta és Halász József Freindly Tamás báró szerepével. Az első darab előadása után Gábor Györgyné urnő valóban hatásos szavallatával kötötte le a hallgatóság figyelmét. Tapsban bőségesen volt része; a lelkes tünnetést megérdemelte. Az elsőnél nagyobb hatást keltett a második, *Harmath Lujza* „Kis hirdetés” cz. felvonásos vígjátéka. Itt ismét Bányász Zsigmond ragadta magával a közönséget Friczi, cipészlegény szerepével. Bányász Zs. urat, a ki a jó ügyek szolgálata czéljából már többször bemutatta a műkedvelői színpadon eleven temperámentuma nagy előnyeit, minden megjelenése alkalmával zúgó tapsvihar fogadta. Nem dobálódzunk a jelzőkkel, hanem ismétljük inkább: hogy Bányász Zsigmond urnak, a társas élet ezen kiválóságának mai sikere előttünk nem új, csak folytatása más alkalmakkor elért sikereinek. A mi kis művésznőnkől, Nagy Dezsőné urnőről, a ki *Tercsi szabóleány* szerepét adta, ismét a legőszintébb elismeréssel és dicsérettel emlékeztünk meg. Mint máskor, úgy most is igen kedves volt Nagyné a színpadon. Az elismerés adóját taps és éljenzésben neki is hálaosan róttá le a közönség. Lánckzy Antal *Tihanyi Loránd* szerepével a beléje helyezett varakozásnak derekasan megfelelt. *Dittlich Ilona* és *Kamaráth Giza* kisasszonyok szintén igen kedvesen alakítottak, teljes mértékben megnyerték a közönség rokonszenvét, mely ezután is szívesen fogja őket látni a színpadon. Általában az előadások jól sikerültek, a fel nem említett szereplők is sok igyekezettel töltötték be hivatásukat. Az előadások után táncz volt. Az első négyest, melyet *Losonczy Gyula* ur rendezett, mintegy 90 pár tánczolta. A szépen sikerült mulatság reggel 7 óraker ért véget. *Koller Béla* s. lelkésznek a ki a kötelességteljesítés korlátain kívül is sokat tett a siker érdekében, gratulálunk! Anyagi tekintetben is varakozáson felül sikerült e mulatság. Összes bevétel volt: 357 kor. 50 fill., kiadás 177 kor. 46 fill., tehát a tiszta jövedelem 180 kor. 04 fillér. — Ugyanezen alkalomra Mélt. *Meszlényi Gyula* püspök ur 10 koronát, *Bay Lajos* orsz. képviselő 4 koronát és *Pillich Ottó* plebánus 2 koronát voltak kegyesek a legényegylet elnökségéhez beküldeni. — Felülfizettek: 4 kor. 40 fill. *Frank József* főesp. plebánus, 4 koronát; *Fényes Béla*, 3 kor. 40 fillért; *Szabó Lajos* (Szászrégen), 2 kor. *Stecz Sándor*, *Venglárceks István*, *Szabó István* és *Bodor Endre*; 1 k. 40. fill. *Ember Ignác* és *Koller Béla*; 1 koronát; *Papolezy Béla*, *Székely Sándor*, *Kepes József*, *Bodon Mihály*, *Burghoffer János*, *Stander János*, *Kovács Sándor*; 80 fillért *Baum Károly* és *Kamarán István*. Többen 40 és 20 fillért. — Hálas köszönetét fejezi a legényegylet ez uton is a műkedvelők szereplők, valamint a kegyes felülfizetőknek.

A Szatmári Kör f. hó 8-án tartotta ez évi második rendes közgyűlését a Mensa Akadémika bizottsági termében. A közgyűlés lényeges pontját, a márczius 15-én tartandó hazafias ünnepély megbeszélése képezte. *Cserney József* elnök indítványára a Kör hat tagú bizottságot küldött ki az ünnepély rendezésére. — Azután *Ehrenfeld Miklós* lemondása folytán a Kör új pénztárossává *Polity János* joghallgatót választotta meg. Végül több apróbb ügy megvitatása után a közgyűlés véget ért. — A Kör mű-

ködésére nézve jellemzők az ujonnan belépett tagok nyilatkozatai is, a melyek szerint a kör közgyűlésein tapasztalható komoly munkásság és nemes ambitio életre való szervezetté s az úszinte baráti érzelem és testvéri szeretet egymás iránt a szülőföldjüktől messzeelkerült tanuló ifjuságnak valódi, boldog otthonává alkotják a Szatmári Kört.

A skarlát és differitisz ismét pusztít a gyermekek közt, tegnap délután Wesselényi utcában két gyermek halt meg a járvány következtében. Az elemi iskolák bezárását e hó ismét meghosszabbították.

Szell Kálmán és a vidéki színészet. Szell Kálmán, mint belügyminiszter, az Országos Színész-Egyesülethez leiratot intézett, melyben kifejti azon okokat, melyek a színészproletáriátus megnövekedését és a vidéki színészet művészi színvonalának nagymérvű alásüljedését okozzák. Minthogy a vidéki színigazgatók nagy része nem hivatott igazgatók s a színészek száma is igen nagy, ajánlja az egyesület figyelmébe, hogy jövőben az igazgatói engedély elnyeréséért benyújtott kérvényeket jól rostálja meg s csak az igazán érdemeseknek adjon igazgatói engedélyt, mert az állami segélyen élőködő, napról-napra tengődő színigazgatók idézik elő a színész-nyomort s lealacsonyítják a vidéki színészet színvonalát. — Szerintünk a tengődő színigazgatókon úgy lehetne segíteni a belügyminiszter urnak, ha államsegély gyanánt nem morzsát — mert csak ezt ad, hanem igazi segílyt adna.

A tanítói nyugdíjtörvény revíziója. Ismeretes az a mozgalom, mely a tanítószegély részéről megindított a tanítói nyugdíjtörvény revíziója ügyében. Az ország minden részéből a memorandumok egész özöne került a miniszter elé, hogy a tanítószegély panaszait, kívánságait vegye figyelembe a nyugdíjtörvény revíziójánál. Mint értesülünk, a kultuszminisztériumban immár befejezték a revízióra vonatkozó tanácskozásokat, melyek figyelmen kívül hagyják a tanítók kívánságait. A tanácskozás eredménye ez: A gyógy-pedagógiai intézetek tanítóit kiveszik az országos nyugdíj hatásköréből és részükre tiszti nyugdíjat utalványoznak. A polgári iskolai tanítók továbbra is megmaradnak a tanítói nyugdíj kötelékében. *Megmarad a negyven éves szolgálati idő is.* Pedig ennek 35 évre való leszállítása volt a tanítószegély leghőbb óhajta. A tanítói földek jövedelmét a *kataszteri érték kétszeresével* fogják felbecsülni. A gazdasági ismétlő iskola 100 koronás díja bevételük a nyugdíjba. Ezekben állapodott meg a minisztériumban gyűlésezett tanács, melynek határozatain a tanítószegély egy cseppet sem fog fellekesülni. A reményt a szárnycsapatot hírek után sem adja fel a tanítószegély, mert bizik az országgyűlés igazságérzetében, mely védelmébe veszi a magyar tanítói kart s annak ha nem is minden kívánságát, de nagyrészt — a 40 évnél 35-re leszállítást is, meg fogja adni. Erre a hirre vonatkozólag a párkányvidéki tanítóegyesület újból felhívja az ország összes tanítóit s különösen ama 200 tanítóegyesületet, amelyek ez ügyben már eddig is rendkívüli gyűléseket tartottak, hogy ne nyugodjanak meg mindaddig, míg teljesen nem biztosítják jogaik megvédését. A fenti hírek szerint el lehetnek a tanítók készülvé, hogy sérelmeiken a memorandumok özöne sem fog segíteni. A tanítók tehát lépjenek a cselekvés terére, a mely biztosan célhoz vezet. Ugyanis minden tanítóegyesület (de ezzel késni nem szabad!) küldjön saját kebeléből két három tagot a kerület országgyűlési képviselőjéhez, kinek nemcsak jóindulatát, hanem a tanítók ügyének tárgyalása alkalmávali védelmét és legfőképpen szavazatát már előre is megnyerni törekedjenek. A tanítók kérelme jogos és méltányos. Mostani sorsuk, még azon esetben is, ha a fenti hírek szerint nyernének elintéztést, nemcsak le-sújtó, hanem lealázó is.

Elveszett. a *Lengyel Imre* ur segédszobájából egy fekete sima szövettel letűzve, belseje fekete glot betűzve kockákba F. P.

monogrammal és Lengyel Imre czéggel el látva, 40 frt értékű tiszta új télikabát. Kéri a tulajdonos, ki ezen ismertető jegyekkel a téli kabátra ráismer adja tudtára Forsmájer Pál tulajdonosnak, a fenti czégnél.

A nép konyhának újabb adakoztak
Márkus Mártonné urné ivén 27 K. 70 fill. Márkus Mártonné, O. F. 5—5. K. N. N. 2, K. Sz. B., N. N., Mózes, Tóth Rózsi, N. N. Róth Ignácz, Eigner, Kintzler József, N. S., E. Sz., 1—1 koronát. M. J., W. M. H. T. 50—50 fillér. Többen 4.—koronát. Kaufman Dávid 5 kgr. köles. Weisz Miklós M.-Szalá-káról 2 zsák kolompért. Fischamann Mórné Klein Bella úrhölgyek ivén begyült 71 K. Markovits Mihályné 6 K. Heidberg Imréné 5 K. Pospisil Antal, Krausz, Illés István, Horváth A., Köpeczi Sámuelné, Jókay Károlyné, Mátyás Frigyesné, Kováts Leoné, Varju Sándorné, Sefteli Janka, Kepes Hermanné, Fischman Mórné, Klein Gyuláné 2—2 K. Koródy Mihályné 3 K. Mayer Miksa, Preisender, Schvertasek, Kováts, Grünvald, Mudun Gábor, Kozona Kálmán, Sós János, Lipseai, Szalavész József, Mayer Ferenczné, Mayer Ferencz, Özv. Jurácskóné, Fischer Fáni, Dr. Egriné, Jászai Jenőné, Fried Sámuelné, Oláh Mihály, Szimoniszné, Fischbein Sámuel, Gerei Sándorné, M. N., Özv. Kaufman Jónásné, 1—1 koronát. Többen 4 koronát. Asztalos József, Kertész, 1 zsák murek, 1 zsák kolompér, 1 véka hagyma. Kaufman Ignácz; 20 kg. paszuj. Varju Sándorné, Köpecsiné, Nemesné zöldséget.

Az irgalmasrend működése. Krémer Ede házfőnök most adta ki évi jelentését a szerzet kórházában a múlt év folyamán apolt betegekről. Látni való ebből is, hogy a szerzet, hol vallaskülönbség nélkül nyújtanak segélyt a szerencsétleneknek, mily áldásos működést folytat városunkban. Megérdemli a nagyközönség nagybecsülését és pártolását. Gyógykezeltetett a múlt év folyamán 5776 ápolási nap alatt 325 beteg, kik közül 266 gyógyulva, 20 javult állapotban 14 gyógyhatatlanul bocsátott el, meghalt 15, a folyó évre visszamaradt 11.

— **A magyarság szaporodása.** Az országos statisztikai hivatalnak a múlt évi népszámlálás iránt tett adatai szerint a magyarság a szoros értelemben vett Magyarországon, vagyis a Dráván innét, elérte a lakosságának 51.5 százalékát. E szerint tehát nemcsak az ország lakossága szaporodott egyáltalán, amennyiben a magyar birodalom népessége jóval meghaladja ma már a 19 milliót, hanem egyszersmind a szaporodás legnagyobb része a magyarság javára esik. A magyarság ekként megtartotta szaporodási régi fölényét a nem-magyarajku lakosság fölött. A magyarság szaporodása az Alföldre esik, míg a felvidéki megyék ez irányban semmi kedvező jelenséget nem igazolnak.

A kivándorlók vizsgálata. Az Egyesült-Államok évről-évre óvatosabbak a kivándorlók szemből, akik innen Európából mennek szerencsét keresni. Törvény már az Egyesült-Államokban, hogy a kikötői hatóság megvizsgálja a hajókat és partra nem eresztik az olyan kivándorlót, kinek nincs az új élethez legalább száz dollárja. Most még tovább mennek: partraszállás előtt meg akarják vizsgálni a kivándorlóknak nemcsak a zsebének — a fejét is. Az Egyesült-Államok szenátusához törvényjavaslatot nyújtottak be, mely szerint ezentúl a bevándorlókat partra szállásuk meg fogják vizsgálni a kellő műveltség igazolása végett. Ha nem állanak a műveltségnek megfelelő fokán, akkor be sem eresztik őket Amerikába. A törvényjavaslatból még nem lett törvény s részleteit nem ismerjük ennek; az azonban kétségtelen, hogy a rendszabály élénken érdekli a magyar kivándorlókat, akik tudvalevőleg jobbára a felvidéki szegény népből valók.

SZÍNHÁZ.

Kedden Vihary Elemér 30 éves jubileum jutalomjátékára Angot, Clairville, Giraundin és Köning hatásos operettjét hozták színre. A Vihary művészetét nagyra becsülő közönség egészen megtöltötte a nézőteret, maga a jubiláns Larivandieret adta. Amint megjelent Vihary a színpadon szünni nem akaró taps és egy pécés levelet fogadta, később is gyakran megújult a közönség rokonszenvének nyilvánítása a meghatóbb jeleneteknél. A czimszerepet Léva Berta játszta a naiv virágáros leányt jellemző szende kedvességgel, szép énekéért nyílt színen meg tapsolták. Szalayizléssel öltözködött, tempamentummal játszott és tisztán intonált. Szilágyi Dezső rendkívül sikerült alakításban mutatta be Pompenet, a fodrászt. A többi szerepről és a zenekarról is dicsegetni kell megemlékeznünk.

Csütörtökön Tóth Kálmán „A király házasság” című történelmi szindarabját adták. A ki végignézte, az rögtön észre veszi, hogy inkább lyrikus mint drámaíró volt a szerző. Nincs erősebb szenvedély sőt jellemfestés sem a darabban, itt-ott azonban kedves és érzelmes jelenetek játszódnak le előttünk, de még ezeknek is hatását nagyban csökkentik a valószínűtlen részletek és a sötét tendencia. A történelmünkben fényes szerepet játszott és a nemzetet örök hálára kötelező magyar papság politikai szereplését állítja pellengérré a szerző. A szereplők azonban dicseletes ambícióval játszottak. Első sorban elismeréssel kell nyilatkoznunk Bárdiné Annáról, az anya királyné személyesítőjéről, kinek játékában elegancia, alakításában izlés, fellépésében a megkívántó méltóság volt. Raskó Erna gyöngéd, finom Erzsébetet mutatott be, a mi megfelelő a történelmi hűségnek. Margittay rokonszenves I. Lajos volt. Mészáros élénk, naiv, de a mellett önzertes Nopjay Imre volt. Utí Gizellában szintén tehetség látszik. Miklósy kissé túlozott.

Szombaton Barna Jolán jutalomjátéka volt. Ez alkalommal Herczegh Ferencnek „A Gyurkovics lányok” című szellemes életképe került színre. A közönség a zsuffoláig megtöltötte a nézőteret s csokrok és ajándékokkal kedveskedett a színen megjelenő Barna Jolánnak, ki vonzó szerepében (Miczi) ez uttal is rászolgált a publikum sympáthiájára. Gyurkovicsné Bárdiné Anna volt, ki komoly tanulmányra való alakítást mutatott be. Raskó Erna élénken, diskretil játszott. A többi szereplők is jók voltak.

A többi estéken zónaelőadások voltak.

Csütörtökön, Solty Paula jutalomjátékául a Szókimondó asszonyosság került színre. Középes közönség, de mely hálás volt Solty Paula iránt. Csokrok, ötpecsétes levél voltak az anyagi sikerek; de még nagyobb volt a művészi siker. Solty nagy természetességével tűnt fel, a mi ily szerepekben mindig nehéz. Mozdulataiban, arcvonásaiban, szavában egyaránt hű volt. A közönség sűrű tapsal jutalmazta művészi játékát, A többi szereplők közül különösen kiemelendő Margittay (Napoleon), kinek alakítása valóban meglepett; a darab ügyes rendezése is dicsegetet érdemel. Egyébként a többi szereplő is betalálta magát szerepébe.

Szombaton Szalay Vilma jutalomjátékául a Nap és Hold. Dicsérjük a választást, mely ezen az estén a bájos hangok birodalmába vezetett be és ringatott édes álomban. Csodálatos, hogy közönség botránnyosan kevés volt, az anyagi elismerés is ugylátszik. csak formális! Még csodálatosabb, hogy máskor gyöngé, közepszerű tehetség virágerdőben, boszantó taps között lép fel, míg az igazi művészet — mint ma is — magában, egyszerű köntösben jelenik meg. De Szalay Vilával együtt vizsgálatást nyerrünk abban az igazságban: a közvéleményt mindig a feje tetejére kell állítanunk és akkor közelebb állunk az igazsághoz. A kevés közönség nem zavarta őt játékában. Énekelt szépen, odaadással finom technikával; játszott, ügyesen, jó kedvvel. Főleg a Soltyval énekelt duóban ragadta a közönséget viharos

tapsra. Kár, hogy Rédey rekedt hangjától félrevezettették magukat úgy ő, mint Solty, és a szép triót elhibázták, a melyre pedig igen kíváncsiak voltunk. Szilágyinak is (Pikratesz) sok jutott a tapsból, valamint a többi főbb szereplőnek is; a kar éneke is nagyon élvezhető volt. Az összjáték, rendezés nem hagyott hátra kívánni valót.

Vasárnap ifj. Bokor Józsefnek 100 arannyal jutalmazott népszínművét: A Mária Bányát adták. A darab nemes intenciója mellett sok poezistés hatásos jeleneteket jegyezhet a kritika, ámbar itt ott mesterkéltségek is előfordulnak, színészeink elemükben voltak dacára, hogy a színház félig sem telt meg közönséggel. Gyuri a falubirája szerepét Margittay töltötte be magyaros önérettel, keresetlen népiességgel, Fauzsia neje Szalay Vilma volt, élénk pergőnyelvű asszony, aki lelke finomságát is nagyon szépen érvényre tudná emelni. Léva Berta, Erzsike, mestertudta a nép gyermekének naivságát, kedvességét, örömet, bánatát játszani, ének-számaikat mindig hosszan megtapsolták. Csáky szintén szépen énekelt és sok természetességgel játszott. Raskó bár kis, de rokonszenves szerepében figyelemre méltó alakítást nyújtott Mészárosról, Gyüréről, Bekéről, Vihariról is csak elismeréssel szólhatunk.

Irodalom.

Segneri beszédei. A legnagyobb, olasz jezsuita szónok beszédeinek II. kötetére hívja föl a főt. papság figyelmét a fordító Szokolszky Bertalan, plebános. E beszédek a XVII. században valóságos forradalmat idéztek elő. Segneri a romlott olasz társadalmat egészen regenerálta velök. A tudomány majdnem minden ágából vett hatalmas fegyverekkel harcolt a bűn ellen a szónoklat történetében csaknem páratlan hatással. 10—15000 ember is hallgatta a szabadban, mert Olaszország nagyobb templomai is szükeknek bizonyultak, amidőn Segneri predikálni készült. E beszédek már majdnem minden műveltebb európai nyelvre lefordították. Mint forrásművek megbecsülhetlenek, Az I. kötet már elfogyott. Ha megfelelő számú előfizető jelentkezik, a fordító az I. kötetet hajlandó utánnymutatni. A II. kötet, mely külön is használható, mert minden beszéd más tárgyról szól, kötve 4 kor. 60 fillérért, füzve 4 koronáért kapható Szokolszky Bertalan, plebánosnál Szilvásvasfalván, u. p. Korma, Zemplén m.

Husvét cím alatt két kötetes történelmi és filozófiai regény jelent meg Barang tollából a Pallas irod. és nyomdai r.-t. kiadásában. Szépirodalmunk egyik régi munkása írta ezt az érdekes könyvet, mely ismeretlen világot tár fel: a magyar katolikus klérus belső életét. Ezt rajzolja a maga valóságában s egy szentéletű főpapot kísér végig keserves pályáján. Ha a hős költött alak is, az igazság erejével hat, mert típusa a múlt századbeli magyar püspököknek s bár nem asceta, bizonyára az Isten szíve szerinti főpapok közül való. A modern realismussal megírt regény elvezeti az olvasót a seminariumba, a káplánszobába a káptalandombra a püspöki aulába, a Vatikánba; nyílt szemmel néz, nem rejteget semmit, sőt nyomon kíséri az örök küzdelmet az ember és a pap között, annak az igazolására, hogy a papi állapot nem is olyan boldog állapot, mint általában hiszik, sőt a méltatlan szenvedésnek iskolája az, mert a legtisztább erkölcs sem véd a ragalmak ellen s a legnemesebb érzésekhez is gyanu fér. Főveti e mellett szerző a „törvénytelen születés” problémáját s a boldogtalan házasságlet nyomorát. Van a regényben história is a szabadságharc, az abszolutizmus és az alkotmányosság első idejéből. Két kézzel markolt Barang az eleven életbe, úgy látszik, nagy gonddal és a gondolkodó elmék számára írta ezt a könyvet, mely a maga nemében egészen új s mint ilyen bizonyára a legolvasottabb munkák egyike lesz. Ára a két kötetnek öt korona.

Hirdetmény.

Utalással az összes Szatmári pénzintézeteknek a lapokban közzétett egyértelmű megállapodásra, van szerencsénk t. ügyfeleinket értesíteni, hogy a változott kamatviszonyok folytán a nálunk betét vagy egyébként elhelyezett **4 1/2 %-nál magasabb** kamatozású pénzeknek kamatlábát **f. évi márczius hó 1 napjától kezdve**

4 1/2 százalékra

szállítjuk le.

A betét kamat adót a betevő helyett intézetünk viseli.

Szatmár, 1902. febr. hó 15.

Szatmári ker. és iparbank r. t.

Szőlőoltványok

szokványminőségben.

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással.

Élőkerítés.

Gleditschia csemeték és magvak.

Uradalomnak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen semhogyan ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem ha'olhatnak át. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útítési és kezelési utasítás mellékeltek.** Ezer csemete elég 200 méterre. Ára 6 ft.

Diócsesemétek. Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése számos gazdagságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Színes fénynyomatu főárjegyzék ingyen és bérmentve küldeték minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városon, falun, puszán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdeklében áll, kik rendelni semmi nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím: „Érmelléki első szőlőoltvány-telep” Nagy Gábor Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Szatmár-erdődi h. é. vasut.

Fa-eladás.

2 éves vágású

I-ső rendű

hasáb- és dorong-cserfa

házhoz szállítva köbméterenkint.

Hasáb-cserfa 5 kor. fill 20

Dorong „ 4 „ 50 „

Legkevesebb 2 köbméter szállítható.

Megrendelhető a Szatmár-erdődi h. é. vasut üzletkezelőségénél, Rákóczy-utca 46 sz. a. és József megbizottnál Kölcsey u. 23.

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Telefon 85.

Helyi 1 kor. értékű vásárlás már helybe szállítva.

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL

Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybelli megrendelések hazaszállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendők.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		Füstölt áruk.	
	frt. kr.		frt. kr.
1 ko. I. Marha hus	52	1 ko. debreczeni páros	80
„ Sertés	48	„ Lengyel kolbász	76
„ Borju	56	„ Sonka kolbász	80
„ Bárány	—	„ krakói	80
„ Juh	—	„ Krinolin	80
„ Friss háj olvasztani	56	„ Parizer	80
„ szalona	52	„ Máj sajt	80
„ „ bőr nélküli	56	„ Disznófej sajt	64
„ Friss kolbász bors.	100	pár Virsli tormás	4
„ fok. czitr.	60	pár frankfurti	8
„ Friss zsir.	60	100 drb. Salvaladé	4
Kolbász áruk.		Füstölt áruk.	
1 ko. Szalámi	180	1 ko. Sonka pácizt	1
„ füst. magyar kolb.	80		

Tisztelettel
BÖLÖNYI LÁSZLÓ.

Különösen felhívom a n. é. közönség b. figyelmét kitünő

* * * SZATMÁRHEGYI BORAIMRA * * *

melyet **Mertz** termés név alatt hozok forgalomba.

Friss töltésű ásványvizek u. m.

BIKSZÁDIVIZ, mely felülmúlhatatlan minden más ásványviznél

— SZTOJKAI ÁSVÁNYVIZ, — a legjelesebb konyhasós égvényesvíz, mely az első helyet foglalja el

BUDAI KESERŰVIZ, orvosok által ajánlva

Mertz István

fűszer, festék, bor és csemegekereskedése

Szatmár, Deák-tér 18.

Ajánlom a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe jó hírnévnek örvendő

fűszer- és csemegekereskedésemet, tisztán kezelt kitünő minőségű boraim,

melyeknek valóságáért és tisztaságáért kezesseget válllok.

Pontos és szolid kiszolgálás!

SZÖLLŐ

szép bakator és spanyol szőlő.

A legolcsóbb napi árakban.

Különlegesség: Elefántos szövőpamut.

Kitünő minőségű

SAJTKÜLÖNLEGESSÉGEKBŐL

nagy raktár.

DÉLI GYÜMÖLCSÖK.

Termény árak.

Termény métermázsanként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	k
Tiszta buza	8	60	8	80
Kétszeres	7	20	7	30
Rozs	6	60	6	80
Árpa	5	30	5	60
Zab	6	40	6	50
Tengeri	5	10	5	20
Kása	7	50	8	—
Fehér paszuly	5	50	5	60
Tarka	5	—	—	—
Szilva	16	—	18	—
” füstölt	—	—	—	—
Repeze	—	—	—	—
Krumpli zsákja	1	20	1	30
Szalonna	—	—	—	—

A Dr. G. Schmidt főtörzs és tisztiorvos-féle

fülolaj

gyógyít **időszakos süketiséget, fül-fájást, fülzugást és nagyothallást** még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 ft

a Városi gyógyszerárban
Városháztér Budapest.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1901. november 1-től.

Szatmárról indul:

	Gyors vonat		Személy vonatok			
Debreczen	6 ⁴²	1 ⁵⁵	3 ⁴⁵	9 ¹⁸	2 ⁴⁷	7 ³⁹
Királyháza		2 ²²	6 ²³	12 ⁴⁶	7 ¹⁸	
N.-Bánya			6 ²⁸	7 ³⁰	Minden szerdán	
F.-Gyarmat			10 ¹⁵	7 ²³	V.	2 ²⁷
Szatmár-hegy piacz		köznap	Szamos hídtól 3 ²⁰	6 ²⁵	12 ²⁰	4 ²⁰
Erdőd		”	naponta pénteken			4 ²⁰

Szatmárra érkezik:

Debreczen	8 ⁵⁰	2 ²⁰	6 ¹¹	8 ²⁷	7 ⁰⁸	12 ⁰³
Királyháza		1 ⁵⁴	9 ¹⁰	6 ⁵²	10 ¹⁴	
N.-Bánya			8 ⁴²	6 ³⁸		
F.-Gyarmat			8 ²⁰	6 ¹⁵	V. v.	6 ⁰⁶
Szatmár-hegy piacz		köznap	8 ¹⁰	csak 12 ¹⁰ pénteken.	3 ⁴⁰	9 ⁴⁰
Erdőd			8 ¹⁰			9 ⁴

Hatvan szekér első osztályu zabos

bükköny széna eladó

Jármiban, **Sütő János** gazdasági intézőnél, up. Mátészalka.

Eladó szőlő.

Egy szép szőlő a Nagylippán, részben beültetve, szép lakóházzal

ELADÓ.

Bővebb felvilágosítás nyerhető e lap kiadóhivatalában.

PÁSKUJ IMRE

Saját készítésű fehérneműek az ezredéves országos kiállításon, jeles munka, versenyképeség és új iparág fejlesztéseért millenniumi éremmel lettek kitüntetve!

HAZAI IPARCSARNOKÁBAN

SZATMÁRON

a farsang idényre

BÁLI KELMÉK

dus választékban vannak,

Menyasszonyi kelengyék a legszebb kivitelben, jutányos szabott árak mellett készen kaphatók vagy készíthetők.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vörös kereszt”-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wallergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben **szövetek méter számra** is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után olcsón szállítanak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

